

BUREUS

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W KOŚCIELE PARAFIALNYM PW. ŚW. WAWRZYŃCA W MĄCZNIKACH

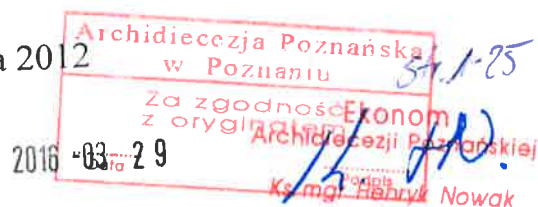
woj. wielkopolskie, pow. Środa Wlkp., gm. Środa Wlkp.

OŁTARZ GŁÓWNY
OŁTARZ BOCZNY SERCA JEZUSOWEGO
OŁTARZ BOCZNY ŚW. WAWRZYŃCA
OŁTARZ BOCZNY MATKI BOSKIEJ Z DZIECIĄTKIEM
AMBONA, CHRZCIELNICA
GRUPA PASYJNA Z ŁUKU TĘCZOWEGO
OBRAZ ŚW. STANISŁAW KOSTKA (OBJAWIENIE)
POLICHROMIA ŚCIAN KOŚCIOŁA

Przygotowała: mgr Anna Cybulska - Wojczyszyn
dyplomowany konserwator dzieł sztuki

WYKONAWCA
mgr Anna Cybulska
tel. 607 853 275

DĄBROWA NOWA, 21 listopada 2012

Na podstawie wyników wstępnego rozpoznania budowy technicznej i stanu zachowania obiektów, przy uwzględnieniu uwarunkowań historycznych, artystycznych i funkcjonalnych, proponuje się przedstawiony poniżej program prac konserwatorskich i restauratorskich. Program zakłada przeprowadzenie pełnej konserwacji i restauracji obiektów zabytkowych stanowiących wyposażenie w kościele pw. św. Wawrzyńca w Mącznikach.

Celem prac konserwatorskich jest przywrócenie zabytkom pierwotnego, oryginalnego wyglądu. Opracowanie dotyczy następujących obiektów: 1.Ołtarz główny; 2.Ołtarz boczny Serca Jezusowego; 3.Ołtarz boczny św. Wawrzyńca; 4.Ołtarz boczny Matki Boskiej z Dzieciątkiem; 5.Ambona; 6.Chrzcielnica; 7.Grupa Pasyjna z łuku tęczowego; 8.Obraz św. Stanisław Kostka (Objawienie); 9.Polichromia ścian kościoła.

1. OŁTARZ GŁÓWNY

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: ołtarz główny

Datowanie: 2 połowa XVI wieku

Styl: późnorenesansowy

Autor, warsztat, szkoła: nieznany

Materiał/technika: drewno/stolarzka/snycerka /polichromia /złocenia /srebrzenia/obraz olejny

Wymiary: około 4,5 x 4,2 m

Opis:

Ołtarz główny, architektoniczny, trójosiowy, dwukondygnacyjny.

W polu środkowym pierwszej kondygnacji znajduje się obraz Ofiarowanie Chrystusa w Świątyni zamknięty górą łukiem (olej na płótnie, 100x120 cm, wczesnobarokowy z 1. połowy XVII wieku). Po bokach obrazu lizeny z festonami z liści i kwiatów. W górnych narożach anioły.

W ołtarz wkomponowano przemalowane obrazy pochodzące z wcześniejszego tryptyku z 2. połowy XVI wieku. Obrazy XVI-wiecznej dekoracji malarskiej to malowidła na podobrazii drewnianym. Późnorenesansowe obrazy znajdują się w skrzydłach bocznych (140x40 cm). Każde skrzydło ma dwie kwatery. Obrazy przedstawiają sceny z życia Marii: Nawiedzenie i Zwiastowanie (1,4x0,4 cm, 2 poł. XVI w.) po lewej oraz Narodzenie i Pokłon Trzech Króli (1,4x0,4 cm, 2 poł. XVI w.) po prawej. Na odwrociach bocznych skrzydeł pierwszej kondygnacji znajdują się malowane postacie Matki Boskiej Bolesnej i Vir Dolorum. Po bokach uszaki z ornamentu okuciowego z rautami i kaboszonami. Skrzydła boczne obramione parą ustawionych na cokółkach kolumnienek, których trzony oplecione są malowaną wicią roślinną.

W środku drugiej kondygnacji umieszczono obraz Koronacja Matki Boskiej (olej na płótnie, 60x80 cm, późnorenesansowy z 2 połowy XVI wieku). Po bokach w zwieńczeniu z lewej strony obraz Zmartwychwstanie (60x40 cm, późnorenesansowy z 2 połowy XVI wieku), po prawej obraz Wniebowstąpienie (60x40 cm, późnorenesansowy z 2 połowy XVI wieku). Na odwrociach bocznych skrzydeł drugiej kondygnacji znajdują się ślady po malarstwie późnogotyckim. Zachowała się malowana twarz kobiety.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Powierzchnia ołtarza i złoceń jest zabrudzona. Wystrój malarski całego ołtarza głównego był konserwowany w sposób zachowawczy w 1949 roku. Polichromowana powierzchnia ołtarza została kilkakrotnie przemalowana kryjącymi powłokami olejnymi. Polichromie, metalizacje szlagmetalem i brązami proszkowymi oraz polichromie putt pochodzą z remontu z lat 60-tych XX wieku. Są mało estetyczne i niedopasowane do charakteru ołtarza. Złocenia z biegiem lat pociemniały i utraciły swój pierwotny połysk.

Stan drewna dość dobry, chociaż miejscowo zostało zaatakowane przez owady, wymaga dezynfekcji oraz impregnacji. Na powierzchni ołtarza widoczne są otwory wylotowe po owadach. Żerowisko jest czynne.

W drewnianym podobraziu występują drobne ubytki, uszkodzenia mechaniczne, pęknięcia, dziurki po wbijanych gwoździach i pineskach. Niektóre połączenia stolarskie uległy rozluźnieniu, a na stykach poszczególnych desek występują bądź szczeliny, bądź też wykruszenia warstwy malarskiej i złoceń. Widoczne są prowizoryczne naprawy stolarskie.

Obrazy olejne na płótnie i deskach zabrudzone, o pociemniałej warstwie werniksu. Widoczne znaczne ingerencje w postaci przemalowań i rozległych retuszy konserwatorskich.

Stan obiektu wymusza podjęcie działań konserwatorskich w pełnym zakresie według proponowanego programu.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne:

1. Wykonanie wstępnych oględzin ołtarza, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej stanu zachowania przed konserwacją.
2. Wystawienie rusztowania.
3. Wykonanie badań z zakresu historii sztuki.
4. Demontaż ruchomych elementów. Zabezpieczenie powierzchni obrazów, rzeźb. Przewiezienie do pracowni.
5. Pobranie próbek do badań laboratoryjnych określających budowę techniczną i technologiczną.
6. Wykonanie odkrywek ustalających budowę stratygraficzną warstw oraz pierwotną kolorystykę obiektu.

Konserwacja drewnianej architektury ołtarza, dekoracji snycerskich, rzeźb oraz polichromii i złoceń:

7. Oczyszczenie powierzchni ołtarza z kurzu, brudu i zanieczyszczeń mechanicznych.
8. Usunięcie z ołtarza uzupełnień o niewłaściwej formie rzeźbiarskiej, bądź wykonanych z niewłaściwych materiałów.
9. Usunięcie przemalowań polichromii metodami mechanicznymi i chemicznymi. Wybór metod i środków uzależniony będzie od wyników badań spoiw warstwy oryginalnej i warstw wtórnych, zwłaszcza leżących bezpośrednio na oryginale oraz od rezultatów prób przeprowadzonych na obiekcie.
10. Wykonanie zabiegu końcowego doczyszczania powierzchni.
11. Usunięcie wtórnych złoceń i srebrzeń wykonanych szlagmetalem lub brązami, metodami mechanicznymi lub/ i chemicznymi.
12. Kontrola i naprawa szkieletu konstrukcyjnego ołtarza. Ewentualnie wymiana zniszczonych elementów drewnianej struktury na nowe wykonane z drewna sezonowanego.

13. Dezynfekcja i dezynsekcja przy zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych zwalczających drewnojady (Xirein).
14. Impregnacja wzmacniająca drewno po wcześniej przeprowadzonych próbach działania rozpuszczalników na warstwy malarskie. Jako impregnat proponuje się zastosowanie preparatu Paraloid B-72 w toluenie. Impregnacja drewna prowadzona z zastosowaniem dwóch metod: poprzez kąpiel w roztworze 6-12% Paraloidu B-72 w toluenie oraz przez nanoszenie pędzlem 5% roztworu.
15. Oczyszczenie powierzchni drewna z nadmiaru tworzywa i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika.
16. Prace stolarskie i snycerskie: Uzupełnienie dużych ubytków drewna wstawkami z drewna dobranej gatunkowo do oryginalnego. Uzupełnienie drobnych ubytków formy i otworów po szkodnikach kitem trocinowym na bazie POW. Sklejenie rozluźnionych połączeń stolarskich. Do klejenia użyty zostanie klej glutynowy oraz kołki drewniane. Opracowanie powierzchni kitów.
17. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej na powierzchni zabytkowej.
18. Zabezpieczenie oryginalnej polichromii werniksem retuszera.
19. Uzupełnienie ubytków w warstwie gruntów pod złocenia i srebrzenia zaprawą kredowo-klejową oraz pod polichromię i w rzeźbach. Położenie pod złocenia i srebrzenia właściwych podkładów. Opracowanie powierzchni uzupełnień.
20. Wykonanie konserwacji zachowanych partii złocień, wypunktowanie złotem i srebrem w proszku lub w płatku. Wykonanie rekonstrukcji w obrębie większych ubytków złotem płatkowym oraz partii srebrzonych srebrem w płatku (w technice zgodnej z techniką oryginału). Położenie laserunków na partie srebrzone.
21. Uzupełnienie ubytków polichromii: Wykonanie retuszy konserwatorskich w miejscach przetarć i ubytków warstwy malarskiej na powierzchniach ołtarzy oraz rzeźb. Wykonanie rekonstrukcji polichromii w obrębie większych ubytków metodą naśladowczą, przy użyciu farb żywicznych (Restauro, Maimeri).

Konserwacja obrazów:

22. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazów z kurzu, brudu, zanieczyszczeń powierzchniowych.
23. Usunięcie pociemniałego werniksu.
24. Usunięcie pociemniałych retuszy konserwatorskich i ewentualnych przemalowań warstwy malarskiej.
25. Wykonanie reparacji lokalnych płóciennego podobrazia. Ewentualne sklejenie rozdarc, wstawienie nitek w miejsca uszkodzonego płótna. Prostowanie podobrazia.
26. Dezynfekcja i dezynsekcja oraz impregnacja wzmacniająca desek będących podłożem dla malowideł.
27. Wykonanie konsolidacji wszystkich warstw technologicznych.
28. Uzupełnienie ubytków w zaprawie kitem „wiedeńskim” barwionym na kolor oryginalnego gruntu. Opracowanie faktury kitów.
29. Przygotowanie płótna dublażowego. Wykonanie dublażu ze spoiwem Beva 371. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazu z nadmiaru spoiwa.
30. Naciągnięcie obrazów na nowe drewniane krosna, ruchome i szfrowane.
31. Założenie werniksu retuszera.
32. Kolorystyczne uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej farbami akwarelowymi (Schmincke) oraz żywicznymi (Maimeri).
33. Końcowe zabezpieczenie powierzchni obrazów werniksem końcowym (Schmincke).

Prace końcowe:

34. Końcowe zabezpieczenie powierzchni odpowiednimi werniksami i woskami.

35. Oczyszczenie z rdzy i zabezpieczenie antykorozyjne elementów metalowych użytych do montażu (kompleksor, minia ołowiowa akrylowa, farba chlorokauczukowa).
36. Montaż ruchomych elementów przy użyciu pierwotnie stosowanych elementów metalowych. W wypadku konieczności zastosowania dodatkowych połączeń śrubowych przewiduje się użycie wkrętów nierdzewnych.
37. Demontaż rusztowania.
38. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej wg obowiązującego schematu w trzech egzemplarzach.

2. OŁTARZ BOCZNY SERCA JEZUSOWEGO

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: ołtarz boczny pd.

Datowanie: XVIII w.

Styl: barokowy

Autor, warsztat, szkoła: nieznany

Material/technika: drewno /stolarka /snycerka /polichromia /złocenia /rzeźby /obraz olejny

Wymiary: ok. 4,5 x 2 m

Opis:

Ołtarz boczny, architektoniczny, zestawiony z fragmentów XVIII-wiecznych. Ołtarz jednopolowy z nasadką z nowymi obrazami, z dekoracją snycerską barokową. Mensa rokokowa.

W centrum nastawy flankowanej dwoma kolumnami z wicią roślinną znajduje się obraz Serca Jezusowego (olej na płótnie, wymiary 125x60cm, XIX / XX wiek). Skrajne boki nastawy dekorowane akantowymi uszakami.

W zwieńczeniu obraz św. Teresy (olej na płótnie, wymiary 68x55 cm, XIX / XX wiek). W naczółku brak prawego akantowego uszaka. Na przerwanym gzymsie dwie rzeźby aniołków. W zwieńczeniu serce z cierniową koroną na tle obłoków i glorii z promieniami.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Powierzchnia ołtarza została kilkakrotnie przemalowana kryjącymi powłokami malarskimi. Elementy złoczone i srebrzone zostały wtórnie pokryte szlagmetalem i brązą. Z biegiem lat pociemniały i utraciły swój pierwotny połysk. Ołtarz jest zabrudzony, o nieestetycznym wyglądzie.

Podłoże zostało miejscowo zaatakowane przez owady, wymaga dezynfekcji oraz impregnacji. W naczółku brak prawego akantowego uszaka. Widoczne są drobne ubytki, uszkodzenia mechaniczne, pęknięcia, szczeliny, wykruszenia warstwy malarskiej.

Obrazy sfalowane, pociemniałe, zabrudzone z drobnymi ubytkami warstwy malarskiej.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne:

1. Wykonanie wstępnych oględzin ołtarza, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej stanu zachowania przed konserwacją.
2. Wystawienie rusztowania.
3. Wykonanie badań z zakresu historii sztuki dotyczących omawianych obiektów.
4. Demontaż ruchomych elementów. Zabezpieczenie powierzchni obrazów, rzeźb. Przewiezienie do pracowni.
5. Pobranie próbek do badań laboratoryjnych określających budowę techniczną i technologiczną.
6. Wykonanie odkrywek ustalających budowę stratygraficzną warstw oraz pierwotną kolorystykę obiektu.

Konserwacja drewnianej architektury ołtarza, dekoracji snycerskich, rzeźb, polichromii i złocień:

7. Oczyszczenie powierzchni ołtarza z kurzu, brudu i zanieczyszczeń mechanicznych.

8. Usunięcie z ołtarza uzupełnień o niewłaściwej formie rzeźbiarskiej, bądź wykonanych z niewłaściwych materiałów.
9. Usunięcie przemalowań polichromii metodami mechanicznymi i chemicznymi. Wybór metod i środków uzależniony będzie od wyników badań spoiw warstwy oryginalnej i warstw wtórnych, zwłaszcza leżących bezpośrednio na oryginale oraz od rezultatów prób przeprowadzonych na obiekcie.
10. Wykonanie zabiegu końcowego doczyszczania powierzchni.
11. Usunięcie wtórnych złocień i srebrzeń wykonanych szlagmetalem lub brązami, metodami mechanicznymi lub/ i chemicznymi.
12. Kontrola i naprawa szkieletu konstrukcyjnego ołtarza. Ewentualnie wymiana zniszczonych elementów drewnianej struktury na nowe wykonane z drewna sezonowanego.
13. Dezynfekcja i dezynsekcja przy zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych zwalczających drewnojady (Xirein).
14. Impregnacja wzmacniająca drewno po wcześniej przeprowadzonych próbach działania rozpuszczalników na warstwy malarskie. Jako impregnat proponuje się zastosowanie preparatu Paraloid B-72 w toluenie. Impregnacja drewna prowadzona z zastosowaniem dwóch metod: poprzez kąpiel w roztworze 6-12% Paraloidu B-72 w toluenie oraz przez nanoszenie pędzlem 5% roztworu.
15. Oczyszczenie powierzchni drewna z nadmiaru tworzywa i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika.
16. Prace stolarskie i snycerskie: Uzupełnienie dużych ubytków drewna wstawkami z drewna dobranego gatunkowo do oryginalnego. Uzupełnienie drobnych ubytków formy i otworów po szkodnikach kitem trocinowym na bazie POW. Sklejenie rozluźnionych połączeń stolarskich. Do klejenia użyty zostanie klej glutynowy oraz kołki drewniane. Opracowanie powierzchni kitów.
17. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej na powierzchni zabytkowej.
18. Zabezpieczenie oryginalnej polichromii werniksem retuszarskim.
19. Uzupełnienie ubytków w warstwie gruntów pod złocenia i srebrzenia zaprawą kredowo-klejową oraz pod polichromię i w rzeźbach. Położenie pod złocenia i srebrzenia właściwych podkładów. Opracowanie powierzchni uzupełnień.
20. Wykonanie konserwacji zachowanych partii złocień, wypunktowanie złotem i srebrem w proszku lub w płatku. Wykonanie rekonstrukcji w obrębie większych ubytków złotem płatkowym oraz partii srebrzonych srebrem w płatku (w technice zgodnej z techniką oryginału). Położenie laserunków na partie srebrzone.
21. Uzupełnienie ubytków polichromii: Wykonanie retuszy konserwatorskich w miejscach przetarć i ubytków warstwy malarskiej na powierzchniach ołtarzy oraz rzeźb. Wykonanie rekonstrukcji polichromii w obrębie większych ubytków metodą naśladowczą, przy użyciu farb żywicznych (Restauro, Maimeri).

Konserwacja obrazów:

22. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazów z kurzu, brudu, zanieczyszczeń powierzchniowych.
23. Usunięcie pociemniałego werniksu.
24. Usunięcie pociemniałych retuszy konserwatorskich i ewentualnych przemalowań warstwy malarskiej.
25. Wykonanie reparacji lokalnych płóciennego podobrazia. Ewentualne sklejenie rozdarć, wstawienie nitki w miejsca uszkodzonego płótna. Prostowanie podobrazia.
26. Wykonanie konsolidacji wszystkich warstw technologicznych.
27. Uzupełnienie ubytków w zaprawie kitem „wiedeńskim” barwionym na kolor oryginalnego gruntu. Opracowanie faktury kitów.

28. Przygotowanie płótna dublażowego. Wykonanie dublażu ze spoiwem Beva 371. Oczyszczenie lica i odwrotia obrazu z nadmiaru spoiwa.
29. Naciągnięcie obrazów na nowe drewniane krosna, ruchome i sfazowane.
30. Założenie werniksu retuszerskiego.
31. Kolorystyczne uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej farbami akwarelowymi (Schmincke) oraz żywicznymi (Maimeri).
32. Końcowe zabezpieczenie powierzchni obrazów werniksem końcowym (Schmincke).

Prace końcowe:

33. Końcowe zabezpieczenie powierzchni odpowiednimi werniksami i woskami.
34. Oczyszczenie z rdzy i zabezpieczenie antykorozyjne elementów metalowych użytych do montażu (kompleksor, minia ołowiowa akrylowa, farba chlorokauczukowa).
35. Montaż ruchomych elementów przy użyciu pierwotnie stosowanych elementów metalowych. W wypadku konieczności zastosowania dodatkowych połączeń śrubowych przewiduje się użycie wkrętów nierdzewnych.
36. Demontaż rusztowania.
37. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej wg obowiązującego schematu w trzech egzemplarzach.

3. OLTARZ BOCZNY ŚW. WAWRZYŃCA

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: ołtarz boczny pn.

Datowanie: 1770 rok

Styl: późny barok

Autor, warsztat, szkoła: nieznany

Material/technika: drewno/ stolarka / snycerka / złocenia / polichromia / obraz olejny / rzeźby

Wymiary: 550 x 220 cm

Opis:

Ołtarz boczny północny, architektoniczny, jednoosiowy, jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem. W retabulum w płytkiej niszy otoczonej bogatą rokokową ramą znajduje się barokowa rzeźba św. Wawrzyńca (rzeźba drewniana, polichromowana, barokowa z 1770 roku). Poniżej znajduje się płycina z ornamentem roccaille oplatającym inskrypcje. Nastawę zamykają po obu stronach spiralnie kręcona kolumna i pilaster. Na zewnętrznych cokołach para rzeźb zakonników. Podstawa mensy w formach wklęsło-wypukłych zdobionych roccailami.

W zwieńczeniu ołtarza w owalnej ramie znajduje się barokowy obraz o cechach ludowych z przedstawieniem św. Józefa z Dzieciątkiem (olej na płótnie, wymiary 75x60 cm, 4 ćw. XVIII wieku), otoczony bogatą dekoracją snycerską.

Na gzymsie w partii zwieńczenia znajdują się późnorenesansowe rzeźby dwóch biskupów św. Wojciecha i Stanisława. Figury są drewniane, polichromowane. Rzeźby pochodzą z pierwotnego wyposażenia poprzedniego kościoła, który był konsekrowany w 1629 roku.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Powierzchnia ołtarza jest zabrudzona. Elementy polichromowane ołtarza zostały kilkakrotnie przemaalowane powłokami olejnymi. Obecnie ołtarz pomalowany jest w kolorze różowym, płyciny w błękitnym. Przemalowania wymagają usunięcia. Złocenia ornamentów wtórnie pokryto szlagmetalem i brązami proszkowymi. Są mocno zdegradowane, poszarzałe, utraciły swój pierwotny połysk.

Polichromie rzeźb również są wtórne, o mało estetycznym wyglądzie.

Stan drewna dość dobry, chociaż miejscowo zostało zaatakowane przez owady. Konieczna jest impregnacja wzmacniająca drewno.

Obraz św. Józefa z Dzieciątkiem umieszczony w naczółku jest nieczytelny, bardzo mocno pociemniały i zabrudzony.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne:

1. Wykonanie wstępnych oględzin ołtarza, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej stanu zachowania przed konserwacją.
2. Wystawienie rusztowania.
3. Wykonanie badań z zakresu historii sztuki dotyczących omawianych obiektów.
4. Demontaż ruchomych elementów. Zabezpieczenie powierzchni obrazów, rzeźb. Przewiezienie do pracowni.
5. Pobranie próbek do badań laboratoryjnych określających budowę techniczną i technologiczną.

6. Wykonanie odkrywek ustalających budowę stratygraficzną warstw oraz pierwotną kolorystykę obiektu.

Konserwacja drewnianej architektury ołtarza, dekoracji snycerskich, rzeźb oraz polichromii i złocen:

7. Oczyszczenie powierzchni ołtarza z kurzu, brudu i zanieczyszczeń mechanicznych.
8. Usunięcie z ołtarza uzupełnień o niewłaściwej formie rzeźbiarskiej, bądź wykonanych z niewłaściwych materiałów.
9. Usunięcie przemalowań polichromii metodami mechanicznymi i chemicznymi. Wybór metod i środków uzależniony będzie od wyników badań spoiw warstwy oryginalnej i warstw wtórnych, zwłaszcza leżących bezpośrednio na oryginale oraz od rezultatów prób przeprowadzonych na obiekcie.
10. Wykonanie zabiegu końcowego doczyszczania powierzchni.
11. Usunięcie wtórnych złocen i srebrzeń wykonanych szlagmetalem lub brązami, metodami mechanicznymi lub/ i chemicznymi.
12. Kontrola i naprawa szkieletu konstrukcyjnego ołtarza. Ewentualnie wymiana zniszczonych elementów drewnianej struktury na nowe wykonane z drewna sezonowanego.
13. Dezynfekcja i dezynsekcja przy zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych zwalczających drewnojady (Xirein).
14. Impregnacja wzmacniająca drewno po wcześniej przeprowadzonych próbach działania rozpuszczalników na warstwy malarskie. Jako impregnat proponuje się zastosowanie preparatu Paraloid B-72 w toluenie. Impregnacja drewna prowadzona z zastosowaniem dwóch metod: poprzez kąpiel w roztworze 6-12% Paraloidu B-72 w toluenie oraz przez nanoszenie pędzlem 5% roztworu.
15. Oczyszczenie powierzchni drewna z nadmiaru tworzywa i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika.
16. Prace stolarskie i snycerskie: Uzupełnienie dużych ubytków drewna wstawkami z drewna dobranego gatunkowo do oryginalnego. Uzupełnienie drobnych ubytków formy i otworów po szkodnikach kitem trocinowym na bazie POW. Sklejenie rozluźnionych połączeń stolarskich. Do klejenia użyty zostanie klej glutynowy oraz kołki drewniane. Opracowanie powierzchni kitów.
17. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej na powierzchni zabytkowej.
18. Zabezpieczenie oryginalnej polichromii werniksem retuszarskim.
19. Uzupełnienie ubytków w warstwie gruntów pod złocenia i srebrzenia zaprawą kredowo-klejową oraz pod polichromię i w rzeźbach. Położenie pod złocenia i srebrzenia właściwych podkładów. Opracowanie powierzchni uzupełnień.
20. Wykonanie konserwacji zachowanych partii złocen, wypunktowanie złotem i srebrem w proszku lub w płatku. Wykonanie rekonstrukcji w obrębie większych ubytków złotem płatkowym oraz partii srebrzonych srebrem w płatku (w technice zgodnej z techniką oryginału). Położenie laserunków na partie srebrzone.
21. Uzupełnienie ubytków polichromii: Wykonanie retuszy konserwatorskich w miejscach przetarć i ubytków warstwy malarskiej na powierzchniach ołtarzy oraz rzeźb. Wykonanie rekonstrukcji polichromii w obrębie większych ubytków metodą naśladowczą, przy użyciu farb żywicznych (Restauro, Maimeri).

Konserwacja obrazu:

22. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazu z kurzu, brudu, zanieczyszczeń powierzchniowych.
23. Usunięcie pociemniałego werniksu.
24. Usunięcie pociemniałych retuszy konserwatorskich i ewentualnych przemalowań warstwy malarskiej.
25. Wykonanie reparacji lokalnych płóciennego podobrazia. Ewentualne sklejenie rozdarć,

- wstawienie nitek w miejsca uszkodzonego płótna. Prostowanie podobrazia.
26. Wykonanie konsolidacji wszystkich warstw technologicznych.
 27. Uzupelnienie ubytków w zaprawie kitem „wiedeńskim” barwionym na kolor oryginalnego gruntu. Opracowanie faktury kitów.
 28. Przygotowanie płótna dublażowego. Wykonanie dublażu ze spoiwem Beva 371. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazu z nadmiaru spoiwa.
 29. Naciągnięcie obrazu na nowe drewniane krosna, ruchome i sfazowane.
 30. Założenie werniksu retuszerskiego.
 31. Kolorystyczne uzupelnienie ubytków warstwy malarskiej farbami akwarelowymi (Schmincke) oraz żywicznymi (Maimeri).
 32. Końcowe zabezpieczenie powierzchni obrazów werniksem końcowym (Schmincke).

Prace końcowe:

33. Końcowe zabezpieczenie powierzchni odpowiednimi werniksami i woskami.
34. Oczyszczenie z rdzy i zabezpieczenie antykorozyjne elementów metalowych użytych do montażu (kompleksor, minia ołowiowa akrylowa, farba chlorokauczukowa).
35. Montaż ruchomych elementów przy użyciu pierwotnie stosowanych elementów metalowych. W wypadku konieczności zastosowania dodatkowych połączeń śrubowych przewiduje się użycie wkrętów nierdzewnych.
36. Demontaż rusztowania.
37. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej wg obowiązującego schematu w trzech egzemplarzach.

4. OLTARZ BOCZNY MATKI BOSKIEJ Z DZIECIĄTKIEM

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: ołtarz boczny przy ścianie północnej nawy

Datowanie: III ćw. XVIII w.

Styl: rokokowy

Autor, warsztat, szkoła: nieznany

Material/technika: drewno /stolarka /snycerka /polichromia /złocenia /obrazy olejne /rzeźby

Wymiary: 410 x 250 cm

Opis:

Niewielki ołtarz znajdujący się przy ścianie północnej w nawie. Ołtarz architektoniczny, jednoosiowy, jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem.

W centrum nastawy ołtarzowej w bogatej rokokowej ramie znajduje się barokowy obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Śnieżnej (plótno naklejone na deskę, wymiary 118x78 cm). Obraz przykryty jest srebrną sukienką (XVIII wiek). Po bokach nastawy pilastry z dekoracją snycerską. Na ścianach na wolutowych konsolach dwie wczesnobarokowe rzeźby przedstawiające biskupa i papieża. Poniżej obrazu w predelli inskrypcja.

W zwieńczeniu ołtarza, w szerokiej rokokowej ramie, znajduje się obraz z przedstawieniem św. Antoniego z Dzieciątkiem (barokowy z XVIII wieku, olej na płótnie, wymiary 80x60 cm). Po bokach na snycerskich spływach umieszczono putta.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan drewna dobry. Polichromie nastawy i rzeźb kilkakrotnie przemalowane. Złocenia wtórnie pokryte szlagmetalem i brązami proszkowymi. Obecnie mocno zdegradowane i pociemniałe, utraciły swój pierwotny połysk. Polichromie na rzeźbach także przemalowane, o mało estetycznym wyglądzie.

Obrazy bardzo mocno pociemniałe, o silnie pożółkłej warstwie werniksu, przemalowane i zabrudzone.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne:

1. Wykonanie wstępnych oględzin ołtarza, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej stanu zachowania przed konserwacją.
2. Wystawienie rusztowania.
3. Wykonanie badań z zakresu historii sztuki dotyczących omawianych obiektów.
4. Demontaż ruchomych elementów. Zabezpieczenie powierzchni obrazów, rzeźb. Przewiezienie do pracowni.
5. Pobranie próbek do badań laboratoryjnych określających budowę techniczną i technologiczną.
6. Wykonanie odkrywek ustalających budowę stratygraficzną warstw oraz pierwotną kolorystykę obiektu.

Konserwacja drewnianej architektury ołtarza, dekoracji snycerskich, rzeźb oraz polichromii i złocień:

7. Oczyszczenie powierzchni ołtarza z kurzu, brudu i zanieczyszczeń mechanicznych.
8. Usunięcie z ołtarza uzupełnień o niewłaściwej formie rzeźbiarskiej, bądź wykonanych z niewłaściwych materiałów.

9. Usunięcie przemalowań polichromii metodami mechanicznymi i chemicznymi. Wybór metod i środków uzależniony będzie od wyników badań spoiw warstwy oryginalnej i warstw wtórnych, zwłaszcza leżących bezpośrednio na oryginale oraz od rezultatów prób przeprowadzonych na obiekcie.
10. Wykonanie zabiegu końcowego doczyszczania powierzchni.
11. Usunięcie wtórnych złocień i srebrzeń wykonanych szlagmetalem lub brązami, metodami mechanicznymi lub/ i chemicznymi.
12. Kontrola i naprawa szkieletu konstrukcyjnego ołtarza. Ewentualnie wymiana zniszczonych elementów drewnianej struktury na nowe wykonane z drewna sezonowanego.
13. Dezynfekcja i dezynsekcja przy zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych zwalczających drewnojady (Xirein).
14. Impregnacja wzmacniająca drewno po wcześniej przeprowadzonych próbach działania rozpuszczalników na warstwy malarskie. Jako impregnat proponuje się zastosowanie preparatu Paraloid B-72 w toluenie. Impregnacja drewna prowadzona z zastosowaniem dwóch metod: poprzez kąpiel w roztworze 6-12% Paraloidu B-72 w toluenie oraz przez nanoszenie pędzlem 5% roztworu.
15. Oczyszczenie powierzchni drewna z nadmiaru tworzywa i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika.
16. Prace stolarskie i snycerskie: Uzupelnienie dużych ubytków drewna wstawkami z drewna dobranej gatunkowo do oryginalnego. Uzupelnienie drobnych ubytków formy i otworów po szkodnikach kitem trocinowym na bazie POW. Sklejenie rozluźnionych połączeń stolarskich. Do klejenia użyty zostanie klej glutynowy oraz kołki drewniane. Opracowanie powierzchni kitów.
17. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej na powierzchni zabytkowej.
18. Zabezpieczenie oryginalnej polichromii werniksem retuszera.
19. Uzupelnienie ubytków w warstwie gruntów pod złocenia i srebrzenia zaprawą kredowo-klejową oraz pod polichromię i w rzeźbach. Położenie pod złocenia i srebrzenia właściwych podkładów. Opracowanie powierzchni uzupełnień.
20. Wykonanie konserwacji zachowanych partii złocień, wypunktowanie złotem i srebrem w proszku lub w płatku. Wykonanie rekonstrukcji w obrębie większych ubytków złotem płatkowym oraz partii srebrzonych srebrem w płatku (w technice zgodnej z techniką oryginału). Położenie laserunków na partie srebrzone.
21. Uzupelnienie ubytków polichromii: Wykonanie retuszy konserwatorskich w miejscach przetarć i ubytków warstwy malarskiej na powierzchniach ołtarzy oraz rzeźb. Wykonanie rekonstrukcji polichromii w obrębie większych ubytków metodą naśladowczą, przy użyciu farb żywicznych (Restauro, Maimeri).

Konserwacja obrazów:

22. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazów z kurzu, brudu, zanieczyszczeń powierzchniowych.
23. Usunięcie pociemniałego werniksu.
24. Usunięcie pociemniałych retuszy konserwatorskich i ewentualnych przemalowań warstwy malarskiej.
25. Wykonanie reparacji lokalnych płóciennego podobrazia. Ewentualne sklejenie rozdarć, wstawienie nitki w miejsca uszkodzonego płótna. Prostowanie podobrazia.
26. Wykonanie konsolidacji wszystkich warstw technologicznych.
27. Uzupelnienie ubytków w zaprawie kitem „wiedeńskim” barwionym na kolor oryginalnego gruntu. Opracowanie faktury kitów.
28. Przygotowanie płótna dublażowego. Wykonanie dublażu ze spoiwem Beva 371. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazu z nadmiaru spoiwa.
29. Naciągnięcie obrazów na nowe drewniane krosna, ruchome i sfazowane.

- 30. Założenie werniksu retuszerskiego.
- 31. Kolorystyczne uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej farbami akwarelowymi (Schmincke) oraz żywicznymi (Maimeri).
- 32. Końcowe zabezpieczenie powierzchni obrazów werniksem końcowym (Schmincke).

Konserwacja srebrnej sukienki:

- 33. Oczyszczenie powierzchni z zanieczyszczeń. Wykonanie prób na działanie środków czyszczących (środki powierzchniowo-czynne, kompozycje rozpuszczalników).
- 34. Usunięcie produktów korozji złośliwej.
- 35. Zabezpieczenie powierzchni srebrzonych przed korozją metodą powlekania (Paraloid B-44 w toluenie).
- 36. Opracowanie sposobu montażu sukienki na obrazie. (Ewentualnie montaż sukienki na płycie pleksi).

Prace końcowe:

- 37. Końcowe zabezpieczenie powierzchni odpowiednimi werniksami i woskami.
- 38. Oczyszczenie z rdzy i zabezpieczenie antykorozyjne elementów metalowych użytych do montażu (kompleksor, minia ołowiowa akrylowa, farba chlorokauczukowa).
- 39. Montaż ruchomych elementów przy użyciu pierwotnie stosowanych elementów metalowych. W wypadku konieczności zastosowania dodatkowych połączeń śrubowych przewiduje się użycie wkrętów nierdzewnych.
- 40. Demontaż rusztowania.
- 41. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej wg obowiązującego schematu w trzech egzemplarzach.

5. AMBONA

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: ambona

Datowanie: 1 poł. XVIII wieku

Styl: barokowy

Autor, warsztat, szkoła: nieznany

Material / technika: drewno/ snycerka / polichromia / złocenia / obraz olejny

Wysokość: 3,5 m

Opis:

Ambona barokowa z około 1700 roku, drewniana, polichromowana i metalizowana. Kosz podparty kolumną z kapitelem, która zamiast bazy ma również większy odwrócony kapitel kompozytowy. Trzon został wtórnie użyty. Do kosza prowadzą schody z pełną balustradą oraz z dwoma płycinami z dekoracją snycerską. W zaplecku wtórnie umieszczony obraz Chrystusa Dobrego Pasterza (4 ćw. XIX w., akademizm, olej na płótnie, wymiary 86x42 cm).

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan drewna dość dobry. Olejna polichromia i metalizacje wtórne, nieprofesjonalne. Złocenia szlagmetalem i brązami proszkowymi są mocno zdegradowane. Obraz z zaplecka zabrudzony, występują drobne ubytki warstwy malarskiej, pociemniały werniks.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne:

1. Wykonanie wstępnych oględzin ambony, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej stanu zachowania przed konserwacją.
2. Wystawienie rusztowania.
3. Wykonanie badań z zakresu historii sztuki.
4. Demontaż ruchomych elementów. Zabezpieczenie powierzchni obrazu. Przewiezenie do pracowni.
5. Pobranie próbek do badań laboratoryjnych określających budowę techniczną i technologiczną.
6. Wykonanie odkrywek ustalających budowę stratygraficzną warstw oraz pierwotną kolorystykę obiektów.

Konserwacja drewnianej architektury ambony:

7. Wstępne oczyszczenie powierzchni z kurzu, brudu i zanieczyszczeń mechanicznych.
8. Usunięcie z ambony uzupełnień o niewłaściwej formie rzeźbiarskiej, bądź wykonanych z niewłaściwych materiałów.
9. Usunięcie przemalowań polichromii metodami mechanicznymi i chemicznymi. Wybór metod i środków uzależniony będzie od wyników badań spoiw warstwy oryginalnej i warstw wtórnych, zwłaszcza leżących bezpośrednio na oryginale oraz od rezultatów prób przeprowadzonych na obiekcie.
10. Usunięcie wtórnych złoczeń i srebrzeń wykonanych szlagmetalem lub brązami, metodami mechanicznymi lub/ i chemicznymi.
11. Kontrola i naprawa szkieletu konstrukcyjnego ambony. Ewentualnie wymiana

zniszczonych elementów drewnianej struktury na nowe wykonane z drewna sezonowanego.

12. Dezynfekcja i dezynsekcja przy zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych zwalczających drewnojady (Xirein).
13. Impregnacja wzmacniająca drewno po wcześniej przeprowadzonych próbach działania rozpuszczalników na warstwy malarskie. Jako impregnat proponuje się zastosowanie preparatu Paraloid B-72 w toluenie. Impregnacja drewna prowadzona z zastosowaniem dwóch metod: poprzez kąpiel w roztworze 6-12% Paraloidu B-72 w toluenie oraz przez nanoszenie pędzlem 5% roztworu.
14. Oczyszczenie powierzchni drewna z nadmiaru tworzywa i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika.
15. Prace stolarskie i snycerskie: Uzupełnienie dużych ubytków drewna wstawkami z drewna dobranego gatunkowo do oryginalnego. Uzupełnienie drobnych ubytków formy i otworów po szkodnikach kitem trocinowym na bazie POW. Sklejenie rozluźnionych połączeń stolarskich. Do klejenia użyty zostanie klej glutynowy oraz kołki drewniane. Opracowanie powierzchni kitów.

Konserwacja polichromii i złocień:

16. Usunięcie osadu zanieczyszczeń powierzchniowych.
17. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej na powierzchni zabytkowej.
18. Zabezpieczenie oryginalnej polichromii werniksem retuszerskim.
19. Uzupełnienie ubytków w warstwie gruntów pod złocenia i srebrzenia zaprawą kredowo-klejową oraz pod polichromię i w rzeźbach. Położenie pod złocenia i srebrzenia właściwych podkładów. Opracowanie powierzchni uzupełnień.
20. Wykonanie konserwacji zachowanych partii złocień, wypunktowanie złotem i srebrem w proszku lub w płatku. Wykonanie rekonstrukcji w obrębie większych ubytków złotem płatkowym oraz partii srebrzonych srebrem w płatku (w technice zgodnej z techniką oryginału). Położenie laserunków na partie srebrzone.
21. Uzupełnienie ubytków polichromii: Wykonanie retuszy konserwatorskich w miejscach przetarć i ubytków warstwy malarskiej na powierzchniach ołtarzy oraz rzeźb. Wykonanie rekonstrukcji polichromii w obrębie większych ubytków metodą naśladowczą, przy użyciu farb żywicznych (Restauro, Maimeri).

Konserwacja obrazu z zaplecka ambony:

22. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazu z kurzu, brudu, zanieczyszczeń powierzchniowych.
23. Usunięcie pociemniałego werniksu.
24. Usunięcie pociemniałych retuszy konserwatorskich i ewentualnych przemalowań warstwy malarskiej.
25. Wykonanie reparacji lokalnych płóciennego podobrazia. Ewentualne sklejenie rozdarć, wstawienie nitek w miejsca uszkodzonego płótna. Prostowanie podobrazia.
26. Wykonanie konsolidacji wszystkich warstw technologicznych.
27. Uzupełnienie ubytków w zaprawie kitem „wiedeńskim” barwionym na kolor oryginalnego gruntu. Opracowanie faktury kitów.
28. Przygotowanie płótna dublażowego. Wykonanie dublażu ze spoiwem Beva 371.
29. Naciągnięcie obrazu na nowe drewniane krosna, ruchome i sfazowane.
30. Założenie werniksu retuszerskiego.
31. Kolorystyczne uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej farbami akwarelowymi (Schmincke) oraz żywicznymi (Maimeri).
32. Końcowe zabezpieczenie powierzchni obrazu werniksem końcowym (Schmincke).

Prace końcowe:

33. Końcowe zabezpieczenie powierzchni odpowiednimi werniksami i woskami.
34. Oczyszczenie z rdzy i zabezpieczenie antykorozyjne elementów metalowych użytych do montażu (kompleksor, minia ołowiowa akrylowa, farba chlorokauczukowa).
35. Montaż ruchomych elementów przy użyciu pierwotnie stosowanych elementów metalowych. W wypadku konieczności zastosowania dodatkowych połączeń śrubowych przewiduje się użycie wkrętów nierdzewnych.
36. Demontaż rusztowania.
37. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej wg obowiązującego schematu w trzech egzemplarzach.

6. CHRZCIELNICA

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: chrzcielnica

Datowanie: XVI w.

Styl: późnogotycki

Autor, warsztat, szkoła: nieznanymi

Materiał / technika: piaskowiec / kamieniarka / drewno / złocenia

Opis:

Chrzcielnica późnogotycka z XVI wieku. Wykonana w piaskowcu, przykryta drewnianą, barokową pokrywą z dekoracją snycerską. W kształcie rozszerzającego się ku górze kielicha ustawionego na wielobocznej stopie. Zdobiona trójpasową dekoracją skośnego kanelowania.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Chrzcielnica wykonana z piaskowca była wielokrotnie przemalowywana, obecnie pomalowana jest farbą olejną w kolorze różowym. Złocenia dekoracji snycerskiej na pokrywie wtórnie wykonane zostały szlagmetalem. Obecnie mocno zdegradowane o nieestetycznym wyglądzie.

Występują uszkodzenia kanelowania w centralnym pasie kielicha chrzcielnicy.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne

1. Wykonanie wstępnych oględzin chrzcielnicy, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej.
2. Pobranie próbek do badań laboratoryjnych określających budowę techniczną i technologiczną.
3. Wykonanie odkrywek ustalających budowę stratygraficzną warstw oraz pierwotną kolorystykę obiektu.

Konserwacja piaskowca i pokrywy:

4. Oczyszczenie powierzchni z kurzu, brudu i zanieczyszczeń mechanicznych.
5. Usunięcie nawarstwień i przemalowań z powierzchni piaskowca i pokrywy chrzcielnicy metodami chemicznymi i mechanicznymi. Wybór metod i środków uzależniony będzie od rezultatów prób przeprowadzonych na obiekcie.
6. Zabezpieczenie, utrwalenie i konsolidacja strukturalna piaskowca.
7. Reparacje uszkodzeń kanelowania.
8. Uzupelnienie ubytków w piaskowcu – kity z zaprawy barwionej w masie o odpowiedniej ziarnistości, spoiwie i wypełniaczach. Opracowanie faktury powierzchni uzupełnień.
9. Komisyjne ustalenie właściwej kolorystyki chrzcielnicy: autorska warstwa polichromii na pokrywie może być identyczna z jedną z warstw przemalowań kielicha chrzcielnicy.
10. Nałożenie warstw gruntów i wykonanie złoczeń.
11. Uzupelnienie ubytków polichromii na pokrywie chrzcielnicy: Punktowanie w miejscach przetarć i niewielkich ubytków warstwy malarskiej, z rekonstrukcją w obrębie większych powierzchni ubytków.

7. GRUPA PASYJNA Z ŁUKU TĘCZOWEGO

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: Grupa Pasyjna: krucyfiks, figura Matki Boskiej i św. Jana

Datowanie: XVII oraz poł. XVIII wieku

Styl: barokowy

Autor, warsztat, szkoła: nieznany

Materiał / technika: drewno / snycerka / polichromia / złocenia

Wymiary: ok. 1,2 m

Opis:

Na belce tęczowej kościoła znajduje się Grupa Pasyjna skomponowana z XVIII wiecznej Pasji i rzeźb Matki Boskiej Bolesnej i św. Jana z XVII wieku. Figura Chrystusa o wysokim poziomie rzeźbiarskim o cechach ludowych, prawdopodobnie z autentyczną, chociaż uszkodzoną polichromią. Figury są pełnoplastyczne. Pasja o wysokości 130 cm, drewniana, polichromowana, rzeźby Matki Boskiej i św. Jana w monochromii olejnej – biała farba „okienna” z bordiurami szat w metalizacji szlagmetalem.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Obiekty bardzo mocno zabrudzone. Występują uszkodzenia i ubytki formy rzeźbiarskiej. Figury przemalowane i wtórnie pozłoczone szlagmetalem.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne:

1. Wykonanie wstępnych oględzin figur, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej.
2. Demontaż rzeźb z belki tęczowej.
3. Pobranie próbek do badań laboratoryjnych określających budowę techniczną i technologiczną.
4. Wykonanie odkrywek ustalających budowę stratygraficzną warstw oraz pierwotną kolorystykę obiektu.

Konserwacja drewnianego podłoża rzeźb, polichromii i złocień:

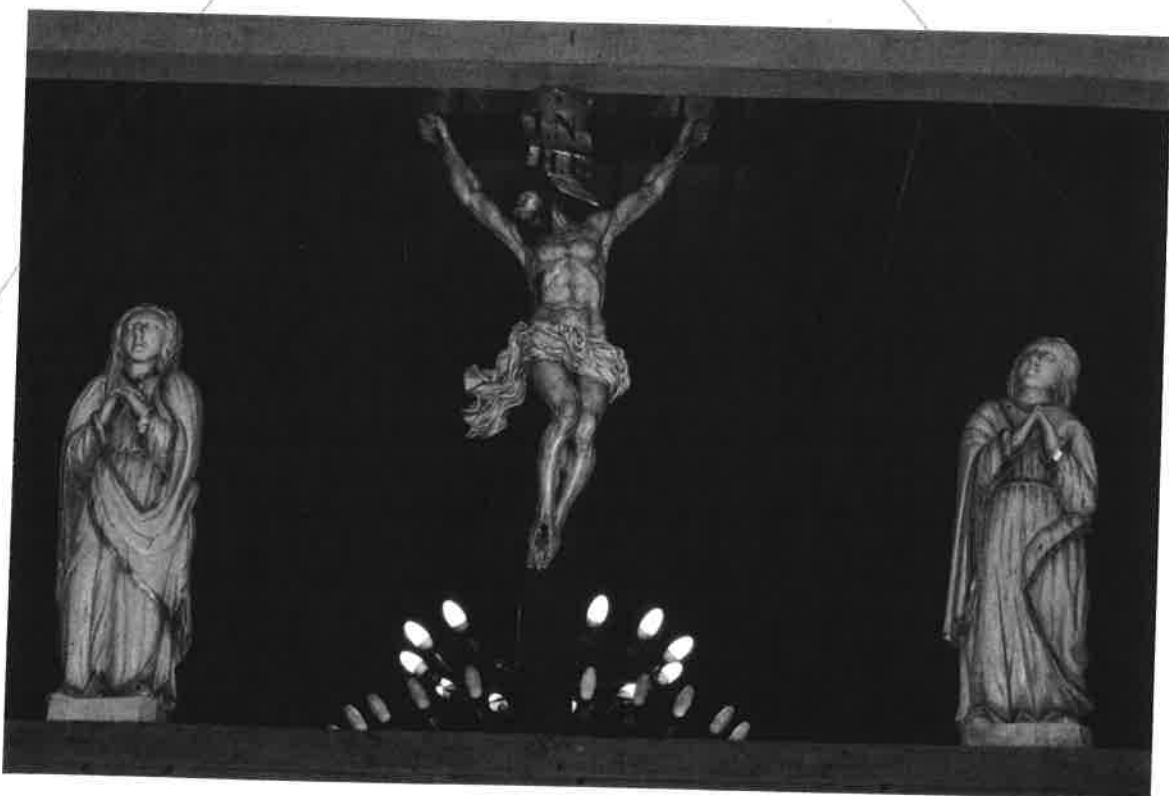
5. Oczyszczenie powierzchni z kurzu, brudu i zanieczyszczeń mechanicznych.
6. Usunięcie uzupełnień o niewłaściwej formie rzeźbiarskiej, bądź wykonanych z niewłaściwych materiałów.
7. Usunięcie przemalowań polichromii metodami mechanicznymi i chemicznymi. Wybór metod i środków uzależniony będzie od wyników badań spoiw warstwy oryginalnej i warstw wtórnych, zwłaszcza leżących bezpośrednio na oryginale oraz od rezultatów prób przeprowadzonych na obiekcie.
8. Wykonanie zabiegu końcowego doczyszczania powierzchni.
9. Usunięcie wtórnych złocień i srebrzeń wykonanych szlagmetalem lub brązami, metodami mechanicznymi lub/ i chemicznymi.
10. Dezynfekcja i dezynsekcja przy zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych zwalczających drewnojady (Xirein).
11. Impregnacja wzmacniająca drewno po wcześniej przeprowadzonych próbach działania rozpuszczalników na warstwy malarskie. Jako impregnat proponuje się zastosowanie preparatu Paraloid B-72 w toluenie. Impregnacja drewna prowadzona z zastosowaniem

dwóch metod: poprzez kąpiel w roztworze 6-12% Paraloidu B-72 w toluenie oraz przez nanoszenie pędzlem 5% roztworu.

12. Oczyszczenie powierzchni drewna z nadmiaru tworzywa i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika.
13. Prace stolarskie i snycerskie: Uzupelnienie dużych ubytków drewna wstawkami z drewna dobranego gatunkowo do oryginalnego. Uzupelnienie drobnych ubytków formy i otworów po szkodnikach kitem trocinowym na bazie POW. Opracowanie powierzchni kitów.
14. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej na powierzchni zabytkowej.
15. Zabezpieczenie oryginalnej polichromii werniksem retuszerskim.
16. Uzupelnienie ubytków w warstwie gruntów pod złocenia i srebrzenia zaprawą kredowo-klejową oraz pod polichromię i w rzeźbach. Położenie pod złocenia i srebrzenia właściwych podkładów. Opracowanie powierzchni uzupełnień.
17. Wykonanie konserwacji zachowanych partii złocień, wypunktowanie złotem i srebrem w proszku lub w płatku. Wykonanie rekonstrukcji w obrębie większych ubytków złotem płatkowym oraz partii srebrzonych srebrem w płatku (w technice zgodnej z techniką oryginału). Położenie laserunków na partie srebrzone.
18. Uzupelnienie ubytków polichromii: Wykonanie retuszy konserwatorskich w miejscach przetarć i ubytków warstwy malarskiej na powierzchniach ołtarzy oraz rzeźb. Wykonanie rekonstrukcji polichromii w obrębie większych ubytków metodą naśladowczą, przy użyciu farb żywicznych (Restauro, Maimeri).

Prace końcowe:

19. Końcowe zabezpieczenie powierzchni odpowiednimi werniksami i woskami.
20. Oczyszczenie z rdzy i zabezpieczenie antykorozyjne elementów metalowych użytych do montażu (kompleksor, minia ołwiowa akrylowa, farba chlorokauczukowa).
21. Montaż rzeźb na belce tęczowej.
22. Demontaż rusztowania.
23. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej wg obowiązującego schematu w trzech egzemplarzach.

8. OBRAZ ŚW. STANISŁAW KOSTKA (OBJAWIENIE)

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: olej na płótnie

Rodzaj: malarstwo sztalugowe

Datowanie: IV ćw. XIX wieku

Styl: neobarokowy

Autor, warsztat, szkoła: nieznan

Material / technika: olej na płótnie

Wymiary: 118 x 80 cm

Opis:

Obraz przedstawia św. Stanisława Kostkę klęczącego przed Matką Boską z Dzieciątkiem w otoczeniu aniołów. Obraz jest umieszczony w bogatej, drewnianej, złoczonej ramie.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Powierzchnia obrazu jest pociemniała i zabrudzona. W ramie występują drobne wykruszenia, uszkodzenia i ubytki formy rzeźbiarskiej.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Konserwacja obrazu:

1. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazu z kurzu, brudu, zanieczyszczeń powierzchniowych.
2. Usunięcie pociemniałego werniksu.
3. Usunięcie pociemniałych retuszy konserwatorskich i ewentualnych przemalowań warstwy malarskiej.
4. Wykonanie reparacji lokalnych płóciennego podobrazia. Ewentualne sklejenie rozdarć, wstawienie nitki w miejsca uszkodzonego płótna. Prostowanie podobrazia.
5. Wykonanie konsolidacji wszystkich warstw technologicznych.
6. Uzupełnienie ubytków w zaprawie kitem „wiedeńskim” barwionym na kolor oryginalnego gruntu. Opracowanie faktury kitów.
7. Przygotowanie płótna dublażowego. Wykonanie dublażu ze spoiwem Beva 371. Oczyszczenie lica i odwrocia obrazu z nadmiaru spoiwa.
8. Naciągnięcie obrazu na nowe drewniane krosna, ruchome i sfazowane.
9. Założenie werniksu retuszerskiego.
10. Kolorystyczne uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej farbami akwarelowymi (Schmincke) oraz żywicznymi (Maimeri).
11. Końcowe zabezpieczenie powierzchni obrazu werniksem końcowym (Schmincke)

Konserwacja ramy:

12. Dezynfekcja i dezynsekcja oraz impregnacja wzmacniająca drewno ramy po wcześniej przeprowadzonych próbach działania rozpuszczalników. Ramę proponuje się impregnować metodą wielokrotnego powlekania drewna od odwrocia.
13. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej na powierzchni zabytkowej.
14. Usunięcie wtórnych złoczeń wykonanych szlagmetalem lub brązami, metodami mechanicznymi lub/ i chemicznymi.
15. Uzupełnienie drobnych ubytków i otworów po szkodnikach kitem trocinowym na bazie POW. Opracowanie powierzchni kitów.

16. Uzupełnienie ubytków w warstwie gruntów pod złocenia zaprawą kredowo-kleją. Opracowanie powierzchni. Położenie pod złocenia właściwych podkładów pulmentowych.
17. Uzupełnienie ubytków złocień z rekonstrukcją w obrębie większych powierzchni ubytków (w technice zgodnej z techniką oryginału). Wykonanie konserwacji zachowanych partii złocień, wypunktowanie złotem w proszku lub w płatku. Wykonanie rekonstrukcji złotem płatkowym.

9. POLICHROMIA ŚCIAN KOŚCIOŁA

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

Określenie zabytku: polichromia ścian kościoła

Datowanie: XVIII / XIX w.

Styl:

Autor, warsztat, szkoła: nieznanymi

Material / technika: technika temperowa i olejna na podłożu drewnianym

Opis:

Ściany kościoła o konstrukcji zrębowej obecnie są pomalowane farbą olejną w kolorze szarego beżu. Łączenia brewion zaklejono papierem i wyrównano gipsem.

II. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania polichromii ścian można określić jako zły. Czynnikiem mającym wpływ na stan zachowania ścian były prowadzone w XX wieku nieprofesjonalne odnawiania wnętrza. Efektem tych działań było przemalowanie powierzchni ścian kolejnymi warstwami farb, wskutek czego nastąpiły duże zmiany plastyczno-estetyczne.

Powierzchnia ścian jest zabrudzona, pokryta kurzem i brudem. Widoczne są ubytki, występujące głównie wokół krawędzi desek i zrębów ścian. Występują zacieki oraz widoczne są ślady zawilgocenia i odspajania się warstwy malarskiej. Dostrzegalne są otwory po działaniu drewnojadów.

III. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Prace wstępne:

1. Wykonanie wstępnych oględzin obiektu, inwentaryzacji oraz dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej.
2. Wystawienie rusztowania.
3. Wykonanie szerokich odkrywek pasowych na ścianach kościoła, które pozwolą na ustalenie zakresu zachowania polichromii. Określenie rodzaju, techniki i chronologii nawarstwień oraz ustalenia pierwotnej kolorystyki i stopnia zachowania warstw pierwotnych.

Konserwacja malarstwa ściennego:

4. Odślonięcie polichromii ścian kościoła. Usunięcie przemalowań metodami mechanicznymi i chemicznymi. Wykonanie zabiegu końcowego doczyszczania powierzchni.
5. Po usunięciu warstw wtórnych określenie właściwego postępowania konserwatorskiego.
6. Kontrola przyczepności warstw polichromii do podłoża, podklejenie odspojień.
7. Wzmocnienie osłabionych zapraw.
8. Podklejenie, wykonanie konsolidacji strukturalnej warstwy malarskiej i zaprawy.
9. Wymiana elementów konstrukcji drewnianej, w przypadkach, gdy uległy destrukcji w stopniu uniemożliwiającym skuteczną naprawę.
10. Dezynfekcja i dezynsekcja ścian przy zastosowaniu odpowiednich środków chemicznych.
11. Impregnacja wzmacniająca strukturę drewnianego podłoża roztworem Paraloidu B-72 w toluenie.
12. Zabezpieczenie oryginalnej polichromii werniksem retuszującym.

13. Uzupelnienie ubytków drewnianego podloza, klejenie pęknięć drewna, wypelnienie szerszych szczelin wstawkami drewna. Uzupelnienie drobnych powierzchniowych ubytków drewna i wypelnienie otworów wylotowych po owadach masami kitowymi.
14. Uzupelnienie ubytków w warstwie zaprawy oraz opracowanie powierzchni kitów.
15. Uzupelnienie ubytków polichromii: Wykonanie retuszy konserwatorskich w miejscach przetarć i ubytków warstwy malarskiej. Wykonanie rekonstrukcji polichromii w obrębie większych ubytków metodą naśladowczą, przy użyciu farb wodnych oraz żywicznych.
16. Wykonanie końcowej dokumentacji powykonawczej wg obowiązującego schematu w trzech egzemplarzach.

Opracowała: mgr Anna Cybulska - Wojcyszyn, dyplomowany konserwator malarstwa i rzeźby polichromowanej, nr dyplomu 2465/2003 UMK

Anna Cybulska - Wojcyszyn

KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
mgr Anna Cybulska
tel. 607 853 275

